

1924'de Atatürk ile birlikte Rize'ye gelenler

Tarih böyledir. Bir gün bir belge düşer önünüze ve siz daha önce yazdıklarınızı yeniden yazarsınız.

Atatürk Rize'ye geldiğinde yanında kimler vardı hep merak ederdim. Birlikte çekilmiş fotoğraflar olmalıydı. Konuk edildiği Mataracı Mehmet Efendi'nin evinde O'nun sofrasında oturmuş olanlar, O'nunla tanıştıranlar, orada konuşulanlar hep kafamda soruydu.

Teşkilatı Mahsusa'nın İstanbul'daki önemli kişilerinden biriydi Mataracı Mehmet Efendi. İşgalci İngilizlerin karakollarını basarak oradan silah ve adam kaçırarak Karakol Cemiyeti militanlarına ve Kuvayı Milliyecilere bedava ekmek veriyordu, Atatürk'ün Şişli'deki evinin güvenliğiyle ilgileniyordu, bunlar biliniyor. Teşkilatı Mahsusa'nın kasası Laz İsmail ile arkadaştı. Ki, Laz İsmail para kaynaklarını açıklamamak için "banka soydum" diyecek, sırlarıyla ölüme gidecekti.

1950'lerde girdiğimiz Amerikayla işbirliği politikasının sonucu Mataracı Mehmet Bey'in yeğeni tarafından bu evde çekilen fotoğraflar yakıldı. Ancak ziyaret heyetinde yer alanların başka mekânlarda çekilmiş bazı fotoğraflarına rastlanabiliyordu. Örneğin Tuzcuoğulların bahçesinde çimenlerin üzerinde kimisi ayakta kimisi yerde sohbet halinde bir fotoğraf vardı, yıllar önce internetteydi, şimdi yok. O resim hafızamda kaldı, içinde Atatürk yok diye kaydetmemiştim. O zamanlar dedemin de o heyetin içerisinde var olduğunu bilmiyorum.

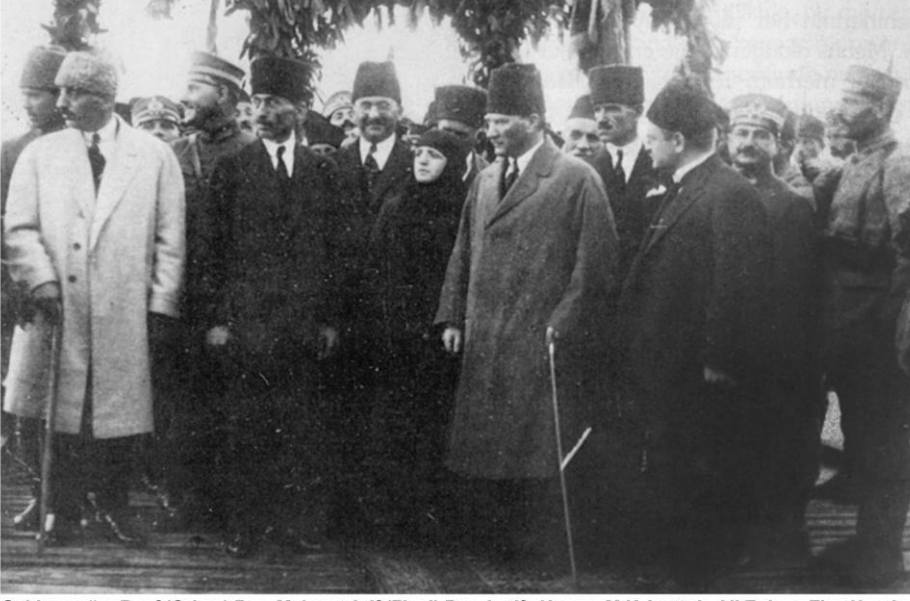
Atatürk ile birlikte gelen ziyaret heyetinin içerisinde büyük dedemin amcası Mehmet Arif (Finci) Bey'in de yer aldığını, Portakallık Mahallesindeki evimize kuzenlerini ziyarete geldiğini, hatta bahçemizde büyük portakal ağaçlarının altında yemek yediklerini 85 yaşlarında henüz (Mart 2016) kaybettiğimiz Hayrettin Morgül ağabeyimizden dinlemiştim. Onun annesiyle kuzendi, annesinden dinlemişti.

Atatürk'ün bu ziyaretinde çekilmiş daha önce rastlamadığım bir fotoğraf geçtiğimiz hafta önüme düştü. Fotoğrafta yer alan kişilerin arasında Mehmet Arif dedemiz vardı ve adı yazılmamıştı. Ona tarihten silme cezası verilmişti. Hatta adının önüne Ayıcı lakabı takılarak değersizleştirmeye uğratılmıştı. İngilizleri neden bu kadar çok kızdığımı artık biliyorum.

İnebolu'da yapılan esir takasının başındaydı, Atatürk Havza'da bir ay görüşmeler yaparken o Samsun, Havza, Çankırı, Amasya civarında karakollardan İngiliz komiserleri esir almış, elleri bağlı olarak Amasya'ya götürmüş, halkın önünde elleri bağlı yürütmüş, İngilizleri yenebileceklerini onlara göstermiş ve böylece Amasya tamimi bu atmosferde ilan edilmişti.. Erzurum İngiliz komiseri Ravlington'u da Kazım Karabekir esir almış İnebolu'ya göndermişti. Malta'dan 36 subayımızla takas edildiler. İngilizler bunu hep sansürlediler. 4 İngiliz subayını İnebolu'ya esir götüren Türk subayı Arif Beydi.

Aşağıdaki fotoğrafta Rauf Orbay ile dedem yan yanadırlar. Bu fotoğrafı görür görmez dedemin ve Rauf Orbay'ın bilinen fotoğraflarıyla karşılaştırdım, doğruladım, sonra isimleri düzelterek yeniden fotoğrafladım.

Mustafa Kemal Atatürk ve Arkadaşları Rize'de (18-24 Eylül 1924)

Soldan sağa: Rauf (Orbay) Bey, Mehmet Arif (Finci) Bey, Latife Hanım, M.K.Atatürk, Ali Zırh ve Ziya Hurşit.

Ön sırada ayakta kiler, soldan sağa: Rauf (Orbay) Bey, Mehmet Arif (Finci) Bey, Latife Hanım, M.K.Atatürk, Ali Zırh ve Ziya Hurşit.

Mahiye Morgül /10.5.2016